

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Sayın Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN

Mardin Milletvekili

Adalet Bakanlığı'na bağlı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü-CTE'nin 01.09.2025 tarihli son verilere göre Türkiye'deki hapishanelerde, 12-18 yaş arasında hapsedilen toplam çocuk sayısı 4.593'tür. Hapishanelerde tutulan 19.091 kadın mahpusun yanında annesi ile kalan 0-6 yaş arası çocuk sayısı ise en az 822'dir.

Bu veriler açıkça sistematikleşen tutuklama yöntemine paralel olarak cezaevlerindeki 0-6 yaş arasında anneleriyle beraber kalan "çocuk mahpusların" sayısının da arttığını göstermektedir. Ayrıca annesi ile birlikte hapishanede tutulan çocuklara dair veriler kamuoyu ile düzenli bir şekilde paylaşılmamaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki 0-6 yaş arasındaki çocukların güncel verileri düzenli bir şekilde paylaşılsa dahi o sayılar yalnızca o an itibariyle cezaevinde bulunan çocukların sayısını gösterecektir. Mahpusların cezaevlerine giriş ve çıkışlarını düşünürsek "yolu cezaevinden geçen çocukların" sayısı tahmin edilenden çok daha yüksek olduğu görülecektir.

Şırnak T Tipi Kapalı Hapishanesinde tutulan Pelda Elçi Kaplan de yüzlerce anne gibi hapishanede çocuğuyla/larıyla birlikte kalmak zorunda bırakılmış; üç çocuğundan ikisi ile birlikte tutulmaktadır. Elçi, 2025-2016 tarihlerindeki Cizre'de devam eden ablukalar döneminde hakkında, tanık beyanları gerekçe gösterilerek "devletin birliği ve bütünlüğünü bozma" suç isnadıyla dava açılmıştır. Mezkûr tarihlerde 18 yaşından küçük olmasına ve hakkında tanıklık eden şahısların, işkence altında ifadelerinin alındığını ve tanıklıklarını geri çektiklerini belirtmelerine rağmen Elçi'nin yargılanmasına devam edilmiştir. İsnat edilen suç içerikli eylemlerin olduğu dönemde mahpusun, Cizre dışında bir kentte olduğuna, burada Halk Eğitim Merkezinde eğitim aldığına yani Cizre'de yaşamadığına dair tüm belge ve evrakların mahkemeye sunulmasına rağmen Elçi, 2021 yılı başlarında gözaltına alınarak tutuklanmıştır. 9 ay tutukluluğun ardından ev hapsi kararıyla tahliye edilen Elçi hakkında,

yerel mahkeme tarafından, 12 Mayıs 2025'te "ağırlaştırılmış müebbet hapis" hükmüyle birlikte tutuklama kararı verilmiş ve yeniden tutuklanarak Şırnak T Tipi Hapishanesine götürülmüştür. Hapishaneye girdikten kısa bir süre sonra beş, üç ve iki yaşlarında olan üç çocuğundan ikisini yanına almıştır.

Özetle Pelda Elçi Kaplan, çocuk yaşta yargılanma, asılsız ve işkence altında alınan tanıklıklarla cezalandırma, anne olarak iki çocuğuyla birlikte hapsedilme gibi çok boyutlu hukuksuzluklar ve hak ihlalleriyle karşı karşıya bırakılmıştır. Son olarak ise kapalı görüşte eşinin sesinin mahpusa ulaşmaması sebebiyle sesini yükselterek konuşan Elçi'nin eşi hapishane personelleri tarafından kötü muameleye maruz bırakılmış ve kendisine 6 ay görüş cezası verilmiştir.

Oysa, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 29 Kasım 1985'te kabul edilen -Çocuk Adaletinin İcrasına Dair Birleşmiş Milletler Minimum Standart Kuralları - Pekin Kuralları'nın 2/2-a maddesinde çocuk, "birbirinden farklı hukuk sistemleri içerisinde işleyebileceği bir suçtan ötürü kendisine yetişkinlerden farklı davranılan küçük veya genç kişi" olarak tanımlanmaktadır. Yine Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 37/a maddesi, "On sekiz yaşından küçük olanlara, işledikleri suçlar nedeniyle idam cezası verilemeyeceği gibi salıverilme koşulu bulunmayan ömür boyu hapis cezası da verilmeyecektir" hükmünü içermektedir.

Bunlara ek olarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 36. maddesi herkesin "adil yargılanma hakkına" sahip olduğunu belirtirken, Çocuk Koruma Kanunu'nun temel ilkeleri arasında yer alan (h) bendi, "kararların alınmasında ve uygulanmasında, çocuğun yaşına ve gelişimine uygun eğitimini ve öğrenimini, kişiliğini ve toplumsal sorumluluğunu geliştirmesinin desteklenmesi" gerektiğini vurgulamaktadır.

Tüm bu ulusal ve uluslararası düzenlemelere rağmen; hem çocuk yaşta yargılanan Pelda Elçi Kaplan'ın ağırlaştırılmış müebbet cezası hem de çocuklarıyla birlikte hapishaneye mahkûm edilmesi, temel insan haklarının ağır biçimde ihlali anlamına gelmektedir.

Bu bağlamda;

1. Anneleriyle birlikte hapisanelerde kalan 0-6 yaş arasındaki çocuk sayısını CTE'nin aylık yayınladığı hapisane istatistiklerinde bulunmamasının gerekçesi nedir?
2. Anneleriyle birlikte "tahliye olan" veyahut da 6 yaşını geçtiği için annesinden ayrılmak durumunda kalan çocukları da hesaba kattığımızda, 2023 yılı başından itibaren annesiyle birlikte hapisanede kalmış çocuk sayısı kaçtır?
3. Pelda Elçi Kaplan'ın çocuk yaşta yargılanması, işkence altında alınan ve sonrasında reddedilen tanıklıklar sebebiyle "ağırlaştırılmış müebbet hapis" cezası almasına dair Bakanlığınız tarafından yapılmış herhangi bir inceleme var mıdır?
4. Elçi'ye verilen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, Pekin Kuralları ve Anayasanın ilgili hükümleri ile uyumluluğu tarafınızca değerlendirilmiş midir?
5. Anneleriyle birlikte hapisanede kalan çocukların haklarının korunması için Bakanlık tarafından alınmış özel önlemler veya protokoller nelerdir?
6. Elçi'nin eşine uygulandığı belirtilen kötü muamele ve 6 ay görüş yasağına dair herhangi bir inceleme yapılmış mıdır?